

DOKUMENTUM

ARANKA GYÖRGY 1798-AS LEVELEI GALÁNTHAI GRÓF FEKETE JÁNOSHOZ

Aranka György 1806-ban kiadott verskötetét¹ gróf néhai Fekete Jánosnak ajánlotta, aki 1803-ban bekövetkezett haláláig Aranka verseinek hű olvasója, alkalmanként inspirálója volt.

Aranka György 1794-ben Fekete Jánost is felkereste levelével (vagy körlevelével?), amelyben a tollforgató nyugalmazott generálist a megalakult Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság munkájáról tájékoztatta és kérte: munkatársként lépne a társaság tagjainak sorába. Fekete válaszol, elküldi a tagsági díjat is, de ekkor – talán Fekete külföldi utazásai miatt, talán a Martinovics-féle összeesküvés eseményeire való tekintettel – nem alakul ki szoros kapcsolat a társaság és Fekete között. 1798 azonban fordulópont: Fekete eleget téve korábbi kérésnek – ekkor elküldi a társaság tiszteletbeli elnökének, Bánffy György gubernátornak az *Orleáni szűz* című fordítását, amelyet Kolozsvárról Marosvásárhelyre továbbít a kormányzó. A társaság március 21-i gyűlésén jegyzőkönyvileg rögzítik az eseményt,² s ugyanazon a napon Aranka György személyesen köszönte meg Feketének a küldött kéziratot. A május 17-i Aranka levél az újabb kéziratok beérkezését nyugtázza. Aranka ez időben a társaság tervezett második kötetének a szerkesztésével volt elfog-

¹ *Elme Játékjai*. Írta Aranka György. Nagy-Váradonn, 1806-dok Esztendőben. 122.

² Jancsó Elemér: *Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság iratai*. Akadémiai Könyvkiadó, Bukarest, 1955. 265.

lalva,³ s reméli, hogy respektálva a Fekete által kért anonimitást – néhány részletet közreadhat a beküldött Fekete-kéziratokból. A kapcsolat egyre szorosabbá válik, rövidesen – május 24-én – Aranka újabb levelet ír a grófnak. Felbuzdulva a kapcsolatok kedvező alakulásán, lelkesen írja: „... szabadságot veszek magamnak Nagysádnak ezután gyakrabban írni...” – noha „a Társaságnak igen sűrű Gyülései” és sok más teendő miatt „eröss a mindennapi szolgálat...” – olvashatjuk a július 3-án írt sorok között...

Sajnos, az Aranka – Fekete 1798-as levelezés hiányos. Ismeretlenek Fekete június 13-a után írt levelei, s Aranka leveleiből a továbbiakban mindössze hármat ismerünk: a szeptember 8-it, a 11-it és egy keltezés nélküli, de még 1798-as levelet.⁴ Aranka nyári tervében Fekete János személyes felkeresése is szerepelt, de mint írta: „környül állásai a fináncznak” s gyenge egészsége ezt nem tette lehetővé. Azt csak sejtjük, hogy a társaság életében az év második felében bekövetkezett kedvezőtlen változások – amelyekről Aranka egyelőre mélyen hallgat – legalább ugyanúgy hozzájárulhattak a látogatás elhalasztásához.

Furcsa módon éppen azok a jegyzőkönyvek hiányoznak,⁵ amelyek felvilágosíthatnának a változások lezajlásáról. A számozás alapján az 1798. június 26-a utáni, 1799. június

³ A' *Nyelv Mívelő Társaság Munkái II. Darabjának Cikkelyei*. II. Darab. A tervezett, de soha meg nem jelent kötet tartalomjegyzékét lásd Jancsó i. m. 345–346. A tartalomjegyzék egy másik fennmaradt kéziratos példányában az előző szöveghez képest új tételként szerepel a következő:

A' *Székelyek Eredetéről egy 1533-ban sok régi Levelekből egybe szedett Kéz Írásnak Másza, fordításban. A' Csik Taplonczai Sándor Háз levelei közül*, valamint:

Prof. Schlözernek az Erdélyi Németek Történetéről írt Munkájára tett Jegyzések – is.

⁴ Galánthai gróf Fekete János 1798-as leveleit lásd It, 1985/4. sz. 935–951.

⁵ A jegyzőkönyvek számozása alapján három jegyzőkönyv, a 40–42-es számú tűnt el vagy lappang, l. Jancsó i. m. 287–288.

14-e közötti jegyzőkönyveknek nincs nyoma, ez utóbbi jegyzőkönyvben Aranka nem mint titkár – titoknok –, hanem csupán mint a társaság tagja szerepel. A változások tehát éppen Aranka György személyét érintették, s kapcsolatosak azzal, hogy Bánffy György helyi megbízottjaként – elnöki minőségben – Teleki Mihály⁶ grófort reaktivizálta, aki az arisztokrata ellenőrzést – egyben a hivatal jelenlétét – volt hivatva hangsúlyozni.⁷ A királybíró Teleki Mihály rapszodikus, gögös természete nem könnyítette meg a társaság eddigi vezetőinek helyzetét, mint ahogy az 1803-tól nyaranta a városba érkező kolozsvári színészekét sem. Az 1798. június 26-i jegyzőkönyv szerint külön deputáció indult Teleki Mihályhoz, aki kísérettel meg is jelent – pontosabban visszatért a már induláskor otthagyott társasághoz. Az „átszervezés” szeptember után történhetett: szeptember 11-én még bizakodva írja Aranka Feketének: „. . . mind a ketten használhatunk a Hazának, és elhagyott Nyelvünknek. Igyekezék Nagysád még egyikét jó barátot s Szép Elmét szerezeni: hogy nevedekjék a Társaság . . .”

1798 vége felé a társaság kikerül Aranka György vezetése alól, de az 1799-ben sűrűn váltott Aranka–Fekete levelek bizonyítják: kettejük barátsággá mélyülő termékeny kapcsolatát ez a fordulat már nem befolyásolja.

A levelek két rokon lélek elgondolkoztató,⁸ olykor forrásértékű dokumentumai annak a századvégnek, amelyben alig-alig jut tér az előremutató gondolatoknak.

Fekete leveleinek túlnyomó többsége titkárának, Mátyási Józsefnek a másolatában maradt ránk, s következetlenségek ellenére ortográfiájában közelebb áll a mai helyesíráshoz, mint az Arankáé, amely sok egyéni furcsaságot őriz és provinciálisabb jellegű. Megőriztük az eredeti ortográfiát.

Valamennyi Aranka levél az Országos Széchényi Könyvtár kézírattárában, a levelestárban található.

⁶ Teleki Mihály, gr. (?–1826) Lajos és Bethlen Kata fia, Maros-zék fő királybírája.

Fekete levelei esetében (Irodalomtörténet, 1985/4. sz.) előfordult neveket (pl. Bánffy György, Pásztori Sándor) nem vettem fel a jegyzetekbe, mint ahogy mellőztem egyes közismert nevek (pl. Ányos Pál, Révai Miklós) felvételét is. A 6/a sz. levélben előforduló gr. Bethlen Jánosra vonatkozólag nem találtam bibliográfiai adatokat, ezért ez a név jegyzetelés nélkül maradt.

ENYEDY SÁNDOR

1. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

Méltóságos Groff Generalis Ur!

Mikor a Magyar Nyelv Mivelő Társaság a Méltóságos Generalis Urat előbb a Rendes Titoknok Személyében, azután Rendes Munkáinak kiadott első Darabjaival meg tisztelte: tartozó tiszteletének adóját fizettele: Melyel a Méltóságos Groff Ur fényes születésének, Hazájához 's Nemzetéhez való Szeretetének, — és Elmebéli jeles Munkás tehetségeinek tartozott. Részt akart továbbá adni abban a méltó örömben, hogy az irgalmas Egek Nemes Hazánk és Nemzetünk boldogságátis arra a pontra juttattak, — ahonnan más Europai Nemzetek magak pallérozodások palyáját kezdeték: hogy Anyai Nyelvünk kimiveléséhez 's ennek világá terjesztéséhez foghatott, és utat akart nyitni a Méltóságos Groff Urnak, hogy enneka Nemes Igyekezetnek mind ditsőségében, mind ha tetzik Nemes terhében, érzékeny szívéhez és elmebeli Ajándékaihoz képeste részesülhessen.

Kimondhatatlan örömére szolgált azért a Társaságnak midön még kezdetben a Méltóságos Groff Urnak kész pénzbeli segedelmét, és uri ajánlásait a Rendes Titoknoktól értette; most pedig Nagy Méltóságú Gubernátor, mint Rendes Elöl Ülő Urunk ő Excellentiája által a Méltóságos Groff Ur kellemetes Munkáját az Orléáni Szüz fordítását Versekben, mai Gyülésében bé mutattatni szemlélte — Melyekért

tartozó alázatos köszönetét jelenti: A Munkát mint a Méltóságos Groff Ur drága emlékezetének zálogát, nem csak megfogja tartani, hanem hogy az állandosan meg maradjon azoknak kedvéért, kik olvasásában gyönyörűségeket találják újra tisztán leírja fogja iratni. Várja továbbá a Társaság a Méltóságos Groff Urnak a Titoknoknak tett ajánlása szerint, a több jeles Munkáinakis közlését, és drága Könyves Poltzaiban legalább azoknak elküldését, melyek kétszer vagynak meg. És mivel a költségekre addig míg a Társaság az Ország gyűlései béalván bizonyos lábra állíttathatik, csak a Haza Nemes gondolkodása fiai kegyességekből tarthatja fenn magát: az abbéli segedelemreis bátorodik az Méltóságos Groff Urat emlékeztetni. Ajánlván a Társaság a Méltóságos Groff Ur drága Életét az Mindenható Egek oltalmában, magát pedig és Nemes Igyekezetit továbbis tapasztalt Uri kegyességeibe.

MVásárhely Böjt Más Havának (márciusnak) 21^{dikén} 1798-ban.

2. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

Méltóságos Groff Generalis Ur,
Szép Elméknek Szép Elme Baráttya!

Nagyságnak Sz.(ent) György Hava 12dikén a' Társasághoz eresztett Uri Levele, és Méltóságos Grof If. Teleki Domokos Ur által mai Gyűlésiben a' Társaságnak bé mutatott jeles Gyűjteményes Munkái, mint a' Nagysád Kegyeségének czimeres zálogjai; az azok mellett ugyan az említett Grof által bé adott öt r[én] forintokkal együtt, nagy öröme szolgáltak minden jelenlevő Tagjainak a' Társaságnak; és a' jelen nemlévők előtt, sőt utánnunk következők előtt is mind Elme béli ritka Ajándékainak, mind Hazafi munkás segittségének bizonságára 's dicséretére fognak szolgálni.

Nagysád kegyes engedelmeiből a' Társaság a' bé küldöttek közül némely czikkelyeknek hasznokat kívánna venni; és igen ohajtva várja, hogy hátra lévő több Jeles Munkáibannis Nagysádnak gyönyörködhessék; esedezvén hogy azoknak bé küldések aránt ígért kegyes ajánlását tellyesíteni méltoztassék. A' Társaság a' Nagysád Uri Nevét meg fogja kimélneni.

Igen várja a' Társaság hogy Munkáinak Ildik Darabjávalis Igyekezetének és Munkájának jelét adhassa, és a Nemes Haza Hajlandóságát meg érdemelhesse. Nagysádhoz pedig mint olyan nagy Érdemü Pártfogo és Segitő Tagjához megbizonyithassa, hogy mind Méltóságos Uri Személyéhez, mind Érdemeihez és Ajándékaihoz, mely tökéletes Tisztelettel viseltetik.

Mvásárhely a' Társaság Gyüléséből Pünkösöd Havának (májusnak) 17dikénn 1798.

Aranka György, mint Rendes
Titoknok a Társaság nevébenn.

3. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

Kegyes Méltóságos Groff Generalis Ur,
Méltóságos Jo Uram!

Ké(n)telen vagyok Nagysádat elsöbennis azért terhelni ezenn levelemmel, hogy sajnálva bánom, hogy a' Társaság minap Nagysádhoz eresztett tisztelő Levele, nem vitte volt még magával annak nevét a' ki azta' Társaság nevébenn azt Nagysádhoz eresztette; és a' ki Nagysádnak igen hiv alázatos Tisztelője. Mostani Levelénn a' Társaságnak megfogja Nagysád azta' nevet látni és esmérni: az akkori hibárol pedig méltoztassék megengedni.

Mind az Orléányi Szüzet, mind a' Természet Törvényit, mind pedig költeményes Munkáit nagysádnak nagy gyönyörűséggel; az utolsonak Elöl Járo Beszédit pedig haszonnal

olvastam. Tanultam belőle, és valósággal úgy tapasztalom, hogy az az Him és Nyöstény Verseknak cserélése a' Versnek nagy kellemetességet ad. Én arra nem tettem soha figyelme-
tességet: azt Nagysádtól tanultam; Nagysádnak köszönöm. Nagy fogyatkozásomatis esmérem abbann hogy az Ányos Pál Verseivel nem birok; itt soholt megnem kaphatom; és én Ányos Pált a' leg kellemetesebb magyar Vers Szerzőnek kezdem esmérni.

Meg becsülhetetlen kintsel ajándékozta meg Nagysád a' Magyar Társaságot, az Orleányi Szüzzel 's maga Költeményes Munkáival. Bátorkodom Nagysádnak jelenteni, hogy azok a' Szép Munkák még egy kevéssel több kegyelmetességet várnak. Azt várják: hogy mindenik még egyszer, és kivált az Orleányi Szüz tisztán és jo olvashato betűkkel le irattasanak; mivel csak egyegy példában lévén a' Társaság Gyűjteményei közül, azokszámára kik az a' félékben gyönyörködnek, kivált a' Szép Nem és Uri Asszonyok számára nem adattathatik által; hogy elne vesszenek. A' Szép könyvek csak hevernek. A' Társaság költsége mostarra nemérvén, mikor és ha Nagysádnak az a' kegyessége leszen a' Szépekhez hogy az ő kedvekért le irattásokat parancsolni fogja, mindjárt meg cselekezzük, és megköszönnyük Nagysád Gratiáját. Még egyet!

Nagysád a' Társaságnak irt Levelébenn 10 R[én]f[orin]tokat ajánl a' Társaságnak, és Gr. Teleki Domokos Ur, felét el költvén azokra a' könyvekre mellyeknek megvételeket 's meg küldéseket Nagysád maga számára réa bizta volt, csak öt forintot adottbé. Nem voltaza' bátorsága, hogy Nagysádat íranta tudositsa előre, azért a' Jegyző könyvbeis csak 5 f[orint] ment. Eztazért jelentem Nagysádnak hogy megne ütközzék rajta, mikor a' Társaság válaszlo Levelébenn csak 5 f[orin]tot lát emlékezetet tétetni. Ajánlom magamat alá-
zatoson Nagysád tapasztalt kegyességeibe, és alá-
zatos Tisztelettel vagyok Nagysádnak

alázatos Szolgája
Aranka György

MVásh. 24dik May'798.

PS. Bátorkodom ide zárni egy pár Husvétii verset. Még akkor nem tanulhattam volt Nagysádtól azt a' mesterségit a' kellemetes vers csinálásnak.

*Piross Tojás*⁷

4. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

Kegyes Méltóságos Groff Generalis Ur!

Junius 13 dikán hozzám ereszteni méltoztatott Levelét Nagysádnak, a' mellé zárt N. Pásztori Sándor Ur érdemes Hamvai tiszteletekre írt versekkel együtt alázatosonn tisztelem. Nagy örömet okozott nékem Nagysádnak mind a' Nemes Társasághoz bizonyított Hajlandosága, mind hozzám valo kegyes leereszkedése. Annál fogva szabadságot veszek magamnak Nagysádnak ezután gyakrabbann írni: de ha Nagysád megengedi sok titulázás és a' közönséges csuszálás mászkálás nélkül. Nagysádnak ha a' Tisztelet és Barátság adóját fizetem: legalább nem a' hajával hanem a' belivel kívánom fizetni.

A' Gyűjteményei eleibe tett Tudos Értekeződéseit Nagysádnak még ujra elé akarom venni, és magam csekély vélekedéseimet is a' Vers Szerzésről közleni Nagysáddal; mikor a' dolgaim rendi megengedi mindjárt; most jelenthetem Nagysádnak, mint a' minapis irtam volt, hogy azaz Him és Nyöstény Sorok cserélése nékem igen meg tetszett. Az oltától fogva a' Vers Leleke nem mozdult fel többször bennem egyszerűnél. Károly Fejér Várrol küldi fel Seelman Károly⁸ Barátom a' Májor Csizi⁹ verses Leveledzéseit Molnár Borbá-

⁷ A Piross tojás és más olyan Aranka-versek újraközlésétől eltekintettünk, amelyek a jelzett verskötetében már napvilágot láttak.

⁸ Seelmann Károly, gyulafehérvári városi tanácsos, számos drámafordítással segítette a kolozsvári magyar színházat. A színdarabfordítások nagy része nyomtatásban is megjelent.

⁹ Csizi István (1728?–1805) költő, őrnagy. Molnár Borbálával folytatott verses levelezése Pozsonyban 1797-ben jelent meg.

Üress az emberi érzékenységekről, Jéggé fagyottvolna
 északi Szelektől:
 Melly Sziv mozdulatlan ezekre maradna, 's Elmék lágy
 hangjára Nyelve nem olvadna!

Az Ányos Pál Versei ugy tudom ki vagynak nyomtatva,
 Prof. Révai Miklos Ur fogta ki adni, Méltok hogy Nagysád
 megszerezze.

És így Nagysád parancsolattjából igyekezem a' Nyáronn
 a' Nagysád Szép Munkáit egyszép Iroval kétszer mindeniket
 le iratni. A' mit vethetek hozzá 55-56 árkusra megyen;
 papiross, irás, minden közél annyi Márjás, leg alább mintegy
 30 Rft. (Rénforint) kell érettek.

A' Társaságnak elébb Nagysád maga személyébe 20 fl.
 (forint) adottvult, ötöt egy Árva nevébenn. Mosta' minap
 esmét jött 5 rfl. (rénforint). Azt tartom a' Nagysád neve már
 a' 20 forintosok közé menvén, ha Nagysádnak tetszik ott
 kell maradni, vagynak némellyek 30 forintosokis; a' Jo Nemes
 emberek rendszerént 10 forintosok. Ezt bátorkodom Nagy-
 sádnak tisztánn irni.

A' Piross tojás alkalmatosságával irt igen kellemetes
 Verseit Nagysádnak örömmel tiszteltem. Ha azén fáradt
 elmém egy keveset pihenhet, reménlem énis fogok Nagysád-
 nak még a' nyáronn alkalmatlankodni. De a' mult napok-
 bann az erőss mindennapi szolgálat, a' Társaságnak igen
 sűrű Gyülései, és a' többi között annak a' bolond Göttingai
 Professor Schlözernek Munkája¹¹ megczáfolásának gondja,
 mintegy öszve srófolták a Lelket bennem, és ritkán lélegzel-
 het abbol a' szabad lélekből, melly a' Vers szerzésre meg-
 kivántatik. A'helyett ide zárom most Nagysádnak a' köze-
 lébb ki adando II.dik Darabra a' Jun. 26diki Gyülésben bé
 mutatott kész cikkelyek Laistromát; és magamat Gratiájába
 ajánlván, alázatos Tisztelettel vagyok

Nagyságnak

alázatos Szolgája

M.Vásárhely 3 July 798.

Aranka György

¹¹ Schlözer, Ludwig August (1735—1809) göttingai egyetemi
 tanár *Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen* című művéről van szó.

5. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

MVásárhely 14 Jul. 798.

Kegyes Méltóságos Groff Generalis Ur!

Méltóságos Gr. Desöffy Josef¹² Ur Lisbona Veszedelmének gyönyörű Fordítását bé küldvén a' Társaságnak Gr. Teleki Domokos Ur által; és a' mellett B. Pronay Sándor¹³ Ur által nékem különösön parancsolván hogy kivált a' Magyar-ságra tenném Jegyzéseimet reája: mai postával irtam Gr. Dessöffy Urnak, és Levelemet Pestre utasítottam. Sokat fáradtam véle, 's nem akarnám hogy elveszen. Azért elsőben azonn bátorkodtam Nagysádnak könyörögni: hogy ha Gr. Dessöffy Pesten nintsen; váltsa ki Nagysád a' Postáról, 's utasítsa oda azhol vagyon; hogy vehesse. Másodszor ugy vévén észre, hogy azaz Ifiu Groff Nagysádnak nagy Imádoja: talám meg engedi, hogy azt a' mit arrol az egész Gondolatrol a' Lisbona veszedelméről irtam Nagysád láthassa; nézze meg Nagysád, 's adja rola vélekedéseit, ez a' kérésem. Azt a' jo, Szép Elméjü Grofot pedig birja arra, hogy azén szabad jegyzéseimért megne haragudjék réám.

A' napokban Levelemmel tiszteltem Nagysádat, nem tudom vette-é vagy nem? Prof. Schédius Ur¹⁴ Levelét ma vettem, jelenti, hogy Nagysádnak megadta a' Társaság Munkája első Darabját. Látyja Nagysád! Harmadszori és Szép de kemény ki fejezésü kérésére a' Társaságnak 16 Holnap mulva tudjuk azzal az Urral megadatni csak Nagysádnakis; más jo Barátainak se adta meg a' Társaságnak, Főfő Uraknak is Asszonyoknak, s a' Társaság becsülete ártatlan szen-

¹² Dessewffy József (1771–1843) is felkereste fordításaival a társaságot.

¹³ Prónai Sándor (1760–1839) a történelemtudományokban jártas protestáns főúr, Arankával sűrű levelezésben állott.

¹⁴ Schédius Lajos (1768–1847) egyetemi tanár, Aranka pesti megbízottja.

ved. Erről másszor bővebben; mert most a' Gr. Dessöffy Levelével eltölt az időm. Csak egy verset ragasztok ide; a' leg elsőt, melyet a' Nagysád formájába öntöttem újra. A' tulso Levélre tészen. És magamat Nagysád kegyességébe ajánlván, igen alázatos Tisztelettel maradok

Nagysádnak

alázatos Szolgája
Aranka György

6.a. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

Kegyes Méltóságos Groff Generalis Ur!

A' mult Honak 27dikénn hozzám eresztett Uri Levelét Nagysádnak, a' mellézártokkal együtt, mái Postával alázatos Tisztelettel és örömmel vettem. A' pénz két Bánko Czédulába 50 rfl. (rénforint). A' Társaság nevében előreis köszönöm alázatosonn Nagysádnak. Ebből Nagysád a' mint írja, a' mit esztendönként a' Társaságnak szánt u. m. 20 rft (rénforint) azt ki vévén in R/15. mivel a' minap M. Gr. Teleki Domokos Ur 5 r(én)forintot meg adott volt; marad meg 35 rft. Mind a' Gyűjtemények, mind az Orléáni Szüz le irattatván egyszer-egyszer szépen és bé köttettévé, ezért fizettem volt mind öszve 26 rf. (rénforint) 48 Xr. (krajcár) mellyetki vévén marad még nálam 8 rft (rénforint) 12 Xr (krajcár); melly más alkalmatosságra jo lesz.

A' Blumauer Fordítását¹⁵ igen örömmel olvastam, ezténis fordítottam volt; a' végibe vagyon a' réa tett Jegyzésis hasonloképpen versbe, Gr. Bethlen János Munkája. Ezt le iratom és énis udvarlok Nagysádnak véle. Addig pedig ide zárok valami hitván verseket. Az elejit Klamer Schmidtől

¹⁵ Blumauer, Alois (1755—1798) osztrák költő szabadkőműves versei, valamint *Abentheuer des frommen Helden Aeneas, oder Virgils Aeneis travestiert* (1783—1786) című műve nagy hatással volt a magyar kortárs írókra is.

vettem; a' vége magamé. Mert a' mint nekem tetszett, a' gondolat csonka volt: azért bé végeztem.

Kolosvárnak nagy része el ége, hallotta Nagysád a' mi rossz ujságunkat; szegény Groff If. Teleki Domokosis beteges, fekete sárgaságban vagyon, a' derék Márkás legény. Most az öszönn ha nyavalyája engedné, szándékoznék ki menni. Közelebb bővebbenn fogok Nagysádnak írni; most pedig siettem Nagysádat bizonyossá tenni inkább a' Társaság részéről, hogy Uri Levele kár nélkül megjött, és megbizonyítani, hogy változhatatlan Tisztelettel vagyok Nagysádnak

alázatos Szolgája

MVásárhely. Sz. Mihály [szept] Havának 8dikánn 1798.

Aranka György

Fordíts!

6.b.

Ezt a' Levelet a' Postára vivék 's elejték 8dik; ugyan csak meg találák 's haza hozák, de már elment volt a' Posta. Azért most melléje zárom.

1. A' Blumauer fordítását; a' réá tett Jegyzéssel

2. Mi az Élet? 's ennek végibe; a' Nagysád szerentsétlensége hallatára, eszembe jött kis gondolatot.

Kedvesen veszem ha Nagysád Grof Dessöffitől azén Levelemet el kéri és meg nézi. Nagysádis igéri hogy el fogja kérni, mert tudom hogy abból énis tanulhatok. Ezek a' Nagysád szavai; mellyeket én magamnak iratni nem szeretek. Az én vélekedésem ez: Mi ma ha akarunk szerentséesebbek lévén mind a' régiiek, p.o. eme Nagy Ur 's Nagy Elme Zrinyi Miklos; mert vagyon Barátunk; kinek világával magunkat világosítsuk, vagy igyekezetünket ébresszük: ennek az Egek nagy ajándékának vegyük hasznát; serkentsük, ébresszük egymást. Énnekem nem szükség hogy magam gyengéségit mondjam; mert munkáim, gondolataim ezt eléggé meg bizonyíttyák 's hirdetik. De reménlem hogy Nagysád engemet

világosítván 's nekem eszközt adván: énis tágosíthatom a' Nagysád Ur gondolatainak mezejét; 's énis vezéremet nyerhetem Nagysádba; 's mind a' ketten használhatunk a' Hazának, és elhagyott Nyelvünknek. Igyekezék Nagysád még egyikét jo barátot 's Szép Elmét szerezni: hogy nevedjék a' Társaság. Félek, hogy Gr. Dessöffi talán meg neheztelt rám; szeretném a' Nagysád Jegyzéseit látni.

Igen tetszetek nekem a' Nagysád eleven és elmés gondolatai, melyikben azt a' veszedelmet, mellyben volt le irta. Eszembe juttatták, mikor énis fel dőlven a' szekérrel a' fejemet úgy meg ütöttem volt, hogy egy darabig ajulva hevertem a' földön, és első gondolatom mikor magamhoz kezdettem jöni, a' volt – *(olvashatatlan latin szöveg).

Az Ovidius szép és Oriosto¹⁶ magoss Lelkek adják Nagysádnak elkezdett munkájába magok szárnyokat; hogy a' Magyar Nyelv Egén -szerezhessen Nagysád ennek betsületet, az ő Szép Lelkeiknek pedig a' maga nevének ditsőséget! Ajánlom magamat újra Nagysád kegyességeibe – lévén alázatos Tisztelettel

Nagysádnak
MVásárh(ely) 11dik Sept. 798.

igen alázatos Szolgája
Aranka György

A' Nyáronn úgy gondoltam volt hogy hir nélkül meg lepem Nagysádat; 's drága személyét tisztelem; de környül állásai a' Fináncznak 's egészségem gyengélkedése most ettől az örömtől meg fosztottak.

7. ARANKA GYÖRGY LEVELE FEKETE JÁNOSHOZ

(k.n.1798.)

Méltóságos Groff Generális Ur;
Drága Jo Méltóságos Uram!

Végre, végre haza kapám kerengőjéből az Iromat, és a' Corectákat mind csinoson meg jobbítottam, a' régi Levele-

¹⁶ Ariosto, Ludovico (1474–1533) olasz költő, író, akinek a műveiből Fekete János is készített fordításokat.

ket ujra iratván, ki véttetvén, 's ujjakat tétetvén helyekbe. Már a' Munka Szépis jois; és Nagysádnak mégis vagyon nálam 4 [R] *én forintja*, mellyre nézve parantsolattyát várom.

A' Társaság Praesense egy derék Gyűlést tartá a' napokban; Tisztelő Levelét fogja Nagysád venni a' Társaságnak.

Nagysád időtöltésére ide zárom némely gyenge példáit, a vers mezején tett próbáimnak. A' többi régi; csak egy vagyon közöttök idei. A' Vers kellemetes Lelkének erei, már a' Vén embernek csak széllel vagynak tele; a' Szépség és jo iz nem folynak benne. Könyörgök Nagysádnak méltóztassék csak úgy venni őket mint azén Nagysádnak való Tiszteletemnek zálogjait. Mellyel álhatatosan kívánok maradni

Nagysádnak

igen alázatos Szolgája

Aranka György

A' Mátyási Ur¹⁷ jeles Érdemei, kinek kellemetes versei két darabban a' Társaságnak bé mutattattnak, méltó Te-kintetbe fognak vétetni.

¹⁷ Mátyási József (1765—1849) költő, Fekete János személyi titkára. 1798-ban Vácon kiadta két kötetes verskötetét, a második kötetben Arankát is megénekelte. (Többek között így állít neki emléket: „Arankáról szól hát egyik História, / Ki Méltóságos Ur, mert itt Tábla fia. / Hivatala szerint jól mondják fiának, / De más tekintetben hívhatom Atyának, / S méltán meg-illetné egy ditsérő ének; / Mert ő szívével-is megfelel nevének...// Mint nem tsak jó ember, s' jó Ítéls-Bíró, / Hanem jó Hazafi, jó Magyar Vers-Író...”)